

Remissyttrande - En bättre organisering av fastighetsbildningsverksamheten (SOU 2025:98)

Yttrande till: Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
Vårt diarienummer: KS/2025:669
Ert diarienummer: LI2025/01713
Beslut: Kommunstyrelsen 2026-02-04, § 15

Sunne kommuns yttrande

Sunne kommun tackar för möjligheten att lämna yttrande på betänkandet En bättre organisering av fastighetsbildningsverksamheten (SOU 2025:98).

Sunne kommun välkomnar utredningens intentioner då fastighetsbildningsverksamheten är en central del av samhällsbyggarprocessen och som sådan måste den fungera på ett tillfredsställande och rättssäkert sätt.

Det är viktigt att se förrättningsverksamheten som en del i hela samhällsbyggarprocessen och inte lyfta ut den som en egen process. En effektiv förrättningsverksamhet garanterar inte i sig själv en effektiv samhällsbyggarprocess. Hur verksamheten bedrivs i samverkan och vilka incitament som finns för en effektiv verksamhetsutövning påverkar resultatet i högre utsträckning.

Idag upplevs lantmäteriverksamheten som trög och kostsam, utan att nyttan alltid är tydlig. Servicen från Lantmäteriet till kommuner utan kommunal lantmäterimyndighet har dessutom minskat.

Till exempel har kommuner idag av sekretessskäl inte längre tillgång till lantmäteriets arkiv. Det krävs nu en begäran med påföljande sekretessprövning innan uppgifter lämnas ut. Omständligt och tidsödande.

Ett annat exempel på försämrad samverkan är att man förr kunde teckna så kallade DKR-avtal, dvs ett avtal där kommunerna fick betalt om man var ute och mätte in gränsrör eller rösen och som bidrog till förbättring av de digitala kartorna. Det ledde i sin tur till förbättring av samhällsbyggnadsprocessen.

Sunne kommun har inte en kommunal lantmäterimyndighet. Med cirka 13 400 invånare är möjligheten att inrätta en sådan starkt begränsad. Däremot skulle kommunen välkomna möjligheter till fördjupad samverkan mellan kommuner för att bilda en gemensam kommunal lantmäterimyndighet. Det är särskilt intressant med anledning av att det finns flera goda exempel på effektiva kommunala lantmäterimyndigheter som upplevs fungera effektivare än det statliga Lantmäteriet och den försämrade servicen som vi redan upplever.

Sunne kommun vill särskilt:

- Tillstyrka förslag om kostnadseffektivitet och förutsägbar avgiftssättning, men varnar för risker med overheadkostnader och att inskränkningar i samlokalisering kommer öka ineffektivitet och därmed kostnader.
- Avstyrka förslag som begränsar möjligheten till samverkan mellan kommuner och inskränker kommunala lantmäterimyndigheters uppdrag.
- Avstyrka att tillsynen ska utföras av myndigheten själv – den bör ske av en oberoende aktör.
- Efterfråga en tydligare analys av hur förslagen påverkar hela samhällsbyggnadsprocessen, samt behovet av stöd till kommunerna.
- Efterlysa en snabb lösning på problemet att vi inte längre har digital tillgång till de lantmäteriakter som behövs i kommunens plan och byggärenden.

Avgifter och kostnadseffektivitet

Sunne kommun välkomnar förslaget om en tydligare bestämmelse för att främja en kostnadseffektiv verksamhet och en förutsägbar avgiftssättning för sakägare.

Sunne kommun är positiv till ambitionen att lantmåteriverksamhet ska vara en kostnadseffektiv verksamhet.

Sunne kommun ställer sig positiva till att ta betalt för utförda timmar och inte enligt en förutbestämd taxa.

Sunne kommun är generellt positiv till att sakägaren ska finansiera lantmäterikostnaderna. I betänkandet lyfts dock en rad overheadkostnader som innebär att det finns risk att en förrättning fördyras.

När det gäller inskränkningarna i möjligheter för kommunala lantmäterier att samlokaliseras med kommunens verksamhet innebär det en risk för fördyringar.

Om förslaget om att administrativ personal inte får delas med kommunen är detta också något som kan driva på kostnader.

Förslaget om ett gemensamt ärendehanteringssystem är i sak positivt, men det är viktigt att det sker på ett sätt som inte ökar systemkostnader då detta i slutänden belastar sakägaren.

Organisation och samverkan

De förslag som betänkandet lägger kommer göra det svårare att inrätta kommunala lantmäterier, vissa som finns idag kommer sannolikt också att få lägga ner och det blir svårare att inrätta nya. Det innebär en uppenbar risk för försämring i samhällsbyggarprocessen. Det finns inget stöd för utredningens syn på att storleken skulle vara avgörande för kvaliteten på ett kommunalt lantmäteri.

Sunne kommun delar inte betänkandets slutsats att inte skapa fördjupade möjligheter för samverkan. Eftersom betänkandet inte heller fullt ut utreder möjligheter till samverkan så minskar också en viktig framtida möjlighet för mindre kommuner att få tillgång till en effektivare förrättningsverksamhet.

Många kommuner samarbetar redan idag med gemensamma nämnder som håller över olika politiska styren och lantmäteriverksamheten i sig är ingen politiskt laddad fråga på lokal nivå så argumentet att samverkan skulle försvåras i samband med nya politiska styren känns orimligt. Politik på kommunal nivå präglas i hög utsträckning av pragmatiska lösningar. Samverkan i olika sammanhang är något kommuner är vana vid och samverkan kommer att behöva öka för att klara framtidens komplexa utmaningar. Det är fel väg att gå att avskrika möjligheter till ökad samverkan. Staten borde ta alla möjligheter att förenkla för och uppmuntra samverkan mellan kommuner.

Sunne kommun bedömer att de förändringar som föreslås i betänkandet med inskränkningar i vad myndigheten får ta för uppdrag riskerar att försämra tillgången till rådgivning och service till privatpersoner och företag. Det borde vara en grundläggande förutsättning i all myndighetsutövning att rådgivning och service är tillgänglig för att uppnå bästa möjliga resultat. Det minskar också möjligheten till lokala anpassningar.

Generellt så behöver samhällsbyggnadsprocessen mer stöd från Lantmäteriet, det saknas förslag i den riktningen i detta betänkande. För de kommuner som har kommunal lantmäteriverksamhet kommer stödet minska. Det saknas en analys på hur förslagen i utredningen kommer att påverka samhällsbyggnadsprocessen.

Tillsyn

Sunne kommun anser att det finns uppenbara risker med att myndigheten ska utföra tillsynen. Det är alltid mer lämpligt att en oberoende organisation utövar tillsyn.

Yttrandet skickas till

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet